

GT.0000027013

THỊ HẬU, ThS. VŨ THỊ LOAN
(Đồng chủ biên)

GIÁO TRÌNH **TÀI CHÍNH** **TIỀN TỆ**

Sách tặng

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN

Tham gia thực hiện:

- PGS.TS. Hoàng Thị Thu
- Ths. Nguyễn Thị Thành Vinh
- Ths. Nguyễn Việt Dũng
- Ths. Nguyễn Thu Nga
- Ths. Mai Thanh Giang
- Ths. Nguyễn Thị Kim Nhung
- Ths. Nguyễn Thị Thu Hằng
- Ths. Đỗ Kim Dư
- Ths. Nguyễn Phương Thảo

MÃ SỐ: $\frac{02-49}{ĐHTN-2016}$

LỜI GIỚI THIỆU

Giáo trình Tài chính tiền tệ được tập thể giảng viên Khoa Ngân hàng Tài chính, Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh (TUEBA) – Đại học Thái Nguyên (TNU) thiết kế và biên soạn theo mục tiêu và chương trình đào tạo ngành Kinh tế và Quản trị kinh doanh nói chung và ngành Tài chính Ngân hàng nói riêng tại trường.

Nội dung cơ bản của *Giáo trình Tài chính tiền tệ* là nhằm trang bị cho người học và các đối tượng khác những kiến thức cơ bản và mở rộng về lĩnh vực tài chính tiền tệ trong nền kinh tế thị trường như: tổng quan về tiền tệ, cung và cầu tiền tệ, những vấn đề cơ bản về tài chính, tài chính công, tài chính doanh nghiệp, tín dụng, bảo hiểm, thị trường tài chính, tài chính quốc tế, ngân hàng và tổ chức tài chính phi ngân hàng, chính sách tài chính quốc gia... từ đó có khả năng vận dụng vào thực tiễn công tác trong lĩnh vực kinh tế và quản trị kinh doanh.

Tham gia biên soạn giáo trình là các cán bộ giảng dạy nhiều kinh nghiệm của Khoa, bao gồm:

TS. Vũ Thị Hậu, NCS.Ths. Vũ Thị Loan biên soạn Chương 1, Chương 2 và Chương 6

NCS.Ths. Nguyễn Thị Thành Vinh biên soạn Chương 3

NCS.Ths. Nguyễn Việt Dũng biên soạn Chương 4

NCS.Ths. Nguyễn Thu Nga biên soạn Chương 5

Ths. Mai Thanh Giang biên soạn Chương 7

NCS.Ths. Nguyễn Thị Kim Nhung biên soạn Chương 8

PGS.TS. Hoàng Thị Thu biên soạn Chương 9

Ths. Nguyễn Thị Thu Hằng biên soạn Chương 10

Ths. Đỗ Kim Dư, Ths. Nguyễn Phương Thảo biên soạn Chương 11

Trong quá trình biên soạn giáo trình, chúng tôi đã cố gắng làm sáng tỏ những vấn đề cơ bản và mở rộng về lĩnh vực tài chính tiền tệ. Tuy nhiên, vì là lần đầu biên soạn nên giáo trình không tránh khỏi những khiếm khuyết về hình thức và nội dung. Với tinh thần cầu thị, chúng tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của quý bạn đọc để cuốn Giáo trình được hoàn thiện hơn ở lần tái bản.

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 01 tháng 4 năm 2016

T/M Ban biên soạn

TS. Vũ Thị Hậu - ThS. Vũ Thị Loan

(Đồng chủ biên)

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Viết tắt	Viết nguyên văn
BHXH	Bảo hiểm xã hội
BHYT	Bảo hiểm y tế
CSTT	Chính sách tiền tệ
DNNN	Doanh nghiệp Nhà nước
L/C	Letter of Credit
NHNN	Ngân hàng Nhà nước
NHTM	Ngân hàng Thương mại
NHTW	Ngân hàng Trung ương
NSNN	Ngân sách Nhà nước
OMO	Open Market Operations
TCDN	Tài chính doanh nghiệp
TCQT	Tài chính quốc tế
TCTD	Tổ chức tín dụng
TSCĐ	Tài sản cố định
TTCK	Thị trường chứng khoán
TTQT	Thanh toán quốc tế

DANH MỤC BẢNG VÀ SƠ ĐỒ

STT	Tên bảng và sơ đồ	Tran
2.1	Sự cân đối của thị trường tiền tệ	74
2.2	Mối quan hệ giữa cung tiền và cầu tiền	76
2.3	Mô tả chính sách tiền tệ nới lỏng	77
2.4	Mô tả chính sách tiền tệ thắt chặt	77
2.5	Lạm phát do cầu kéo	86
2.6	Lạm phát chi phí đẩy	89
3.1	Hệ thống tài chính và các dòng tiền	135
3.2	Hệ thống tài chính trong nền kinh tế thị trường	138
6.1	Quá trình vận động của tín dụng	270
6.2	Sự khác nhau giữa cho thuê vận hành và cho thuê tài chính	287
6.3	Mô hình cho thuê tài chính hai bên	290
6.4	Mô hình cho thuê tài chính ba bên	291
6.5	Mô hình tái cho thuê	292
6.6	Mô hình cho thuê hợp tác	293
6.7	Mô hình cho thuê giáp lưng	294

63	Mô hình tín dụng tiêu dùng thứ nhất	297
69	Mô hình tín dụng tiêu dùng thứ hai	298
6.0	Cung – cầu quỹ cho vay quyết định lãi suất thị trường	306
6.1	Dịch chuyển đường cầu quỹ cho vay	308
6.2	Dịch chuyển đường cung quỹ cho vay	308
6.3	Cung – cầu tiền quyết định lãi suất thị trường	311
71	Phân chia phí bảo hiểm	330
72	Mối quan hệ trong đồng bảo hiểm	356
73	Mối quan hệ trong tái bảo hiểm	359
74	Sự kết hợp trong đồng - tái bảo hiểm	360
81	Quá trình luân chuyển vốn	368
91	Kết cấu của cán cân thanh toán quốc tế	407
10.1	Trung gian tín dụng	457
10.2	Trung gian thanh toán	459
10.3	Bảng cân đối kế toán của ngân hàng thương mại	466
10.4	Quá trình luân chuyển thương phiếu	471
10.5	Cho vay thấu chi	472
10.6	Cho vay theo hạn mức	473
10.7	Cho vay gián tiếp	474

10.8	Bảo lãnh của ngân hàng	475
10.9	Mô hình NHTW trực thuộc Quốc hội và độc lập với Chính Phủ	486
10.10	Mô hình NHTW trực thuộc Chính phủ	489
10.11	Quỹ đầu tư tương hỗ	500
11.1	Đường cong Phillips trong ngắn hạn	519
11.2	Đường cong Phillips dài hạn	520
11.3	Tỷ lệ dự trữ bắt buộc với tiền gửi bằng USD áp dụng theo QĐ 1259/QĐ – NHNN ngày 26/8/2011	532
11.4	Hệ thống mục tiêu chính và công cụ chính sách tiền tệ ở Việt Nam	537

MỤC LỤC

Trang

Chương 1. TỔNG QUAN VỀ TIỀN TỆ	17
1.1. BẢN CHẤT, CHỨC NĂNG VÀ VAI TRÒ CỦA TIỀN TỆ.....	17
1.1.1. Sự ra đời và bản chất của tiền tệ	17
1.1.2. Sự phát triển của các hình thái tiền tệ	22
1.1.3. Chức năng của tiền tệ.....	31
1.1.4. Vai trò của tiền trong nền kinh tế hàng hoá	36
1.2. CHẾ ĐỘ LƯU THÔNG TIỀN TỆ.....	38
1.2.1. Khái niệm về chế độ lưu thông tiền tệ.....	38
1.2.2. Các yếu tố cơ bản của chế độ lưu thông tiền tệ	39
1.2.3. Các chế độ lưu thông tiền tệ.....	41
1.2.4. Các chế độ tiền tệ quốc tế chủ yếu	48
1.3. GIÁ TRỊ THỜI GIAN CỦA TIỀN	51
1.3.1. Giá trị tương lai của tiền	52
1.3.2. Giá trị hiện tại của tiền.....	53
CÂU HỎI ÔN TẬP VÀ THẢO LUẬN	54
Chương 2. CUNG VÀ CẦU TIỀN TỆ	56
2.1. CUNG TIỀN TỆ.....	56
2.1.1. Khái niệm và tác nhân cung tiền.....	56
2.1.2. Mức cung tiền tệ	59
2.1.3. Các khối tiền tệ.....	62
2.2. CẦU TIỀN TỆ.....	64
2.2.1. Học thuyết số lượng tiền tệ thô sơ	64
2.2.2. Học thuyết tiền tệ của John Maynard Keynes (1883 - 1946).....	66
2.2.3. Học thuyết số lượng tiền tệ hiện đại của Friedman	70

2.2.4. Cân đối cung cầu tiền tệ.....	7
2.3. LẠM PHÁT VÀ CÁC BIỆN PHÁP KIỂM CHẾ LẠM PHÁT	7
2.3.1. Khái niệm lạm phát và phân loại lạm phát.....	7
2.3.2. Cách tính lạm phát.....	8
2.3.3. Nguyên nhân của lạm phát.....	8
2.3.4. Ảnh hưởng của lạm phát.....	8
2.3.5. Các biện pháp kiểm chế lạm phát.....	9
2.4. GIẢM PHÁT, THIỂU PHÁT VÀ CÁC BIỆN PHÁP PHÒNG CHỐNG	9
2.4.1. Ảnh hưởng của giảm phát và thiếu phát.....	9
2.4.2. Các biện pháp phòng chống giảm phát và thiếu phát.....	9
CÂU HỎI ÔN TẬP VÀ THẢO LUẬN	9
Chương 3. NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ TÀI CHÍNH	100
3.1. KHÁI QUÁT SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TÀI CHÍNH.....	100
3.2. BẢN CHẤT CỦA TÀI CHÍNH.....	106
3.3. CHỨC NĂNG CỦA TÀI CHÍNH.....	112
3.3.1. Chức năng phân phối.....	112
3.3.2. Chức năng giám đốc.....	120
3.4. VAI TRÒ CỦA TÀI CHÍNH.....	125
3.4.1. Tài chính là công cụ phân phối tổng sản phẩm quốc dân.....	125
3.4.2. Tài chính là công cụ quản lý và điều tiết vĩ mô nền kinh tế xã hội.....	126
3.5. HỆ THỐNG TÀI CHÍNH TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG.....	130
3.5.1. Khái niệm hệ thống tài chính và khâu tài chính.....	130
3.5.2. Cấu trúc của hệ thống tài chính trong nền kinh tế thị trường ...	139
CÂU HỎI ÔN TẬP VÀ THẢO LUẬN	152
Chương 4. TÀI CHÍNH CÔNG	153
4.1. TỔNG QUAN VỀ TÀI CHÍNH CÔNG.....	153